

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 32. årgang 2017

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 32. årgang 2017

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsøe eller indbetaling på
Danske Bank reg.nr. 9570 0007044607
Pris: 125 kr, husstand 200 kr.

www.hillerødkalhistoriskeforening.dk

© Copyright

Hillerød Lokalhistoriske Forening

Indhold

MIN TID SOM SLOTSVÆGTER 3
af *ASGER BERG*

HORSEVÆNGET - MIN BARNDOMS GADE 10
af *PER CHRISTOFFERSEN*

INDKALDELSE TIL GENERALFORSAMLING 19

Forsiden: Vagtstuen på Frederiksborg Slot, set fra Indre Slots-
gård. Foto: Asger Berg.

Hillerød Lokalhistoriske Forening støttes af:
Det Nationalhistoriske Museum Frederiksborg Slot - FOSS
- Frederiksborg Svendeforening - Hillerød Borgerstiftelse -
Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Holte Vinlager,
Hillerød - PriceWaterhouseCoopers, Hillerød - Spar Nord,
Hillerød - Ullerød SuperBrugs

BESTYRELSEN

Formand
Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
larskanit@gmail.com

Næstformand og kasserer
Inge Elsøe
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 2386 1131
elsoe@email.dk

Sekretær
Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
evamahoni@gmail.com

Henrik Selsøe Sørensen
Bondehavevej 11
2880 Bagsværd
Tlf.: 4274 2484
hselsoe@gmail.com

Mona Petersen
Grønneager 21
3400 Hillerød
Tlf.: 4074 7357

Aase Hansen
Søren Kierkegaardsvej 11
3400 Hillerød
Tlf.: 4126 0944
aasehansen3400@gmail.com

LOKALHISTORISK ARKIV
Christiansgade 1
3400 Hillerød
Tlf. 7232 5884

Arkivet har åbent
Tirsdag 12.30-17
I. lørdag i måneden 10.30-14

MIN TID SOM SLOTSVÆGTER

I min studietid i 1970'erne havde jeg et deltidsjob som vægter ved Frederiksborg Slot. Min faste vagt igennem et par år var natten efter fredag. Jeg mødte kl. 17.30 og havde fri kl. 7.30, altså 14 timer pr. vagt, og i sommerferien afløste jeg de fastansatte vægtere, hvis rytme var to nætter på vagt fulgt af to fridage. Det var et spændende arbejdssted, og det var et velbetalt job for en ung mand som mig.

Arbejdsgiveren var den dengang eksisterende Frederiksborg Slotsforvaltning, ledet af slotsforvalteren, som boede i stueetagen i Kancellifløjen i Ydre Slotsgård. I samme fløj boede også to andre af slotsforvaltningens medarbejdere, maskinmester Peder Søndergaard og slotsbetjent Valdemar Andersen. Søndergaard, en meget dygtig og vellidt mand, var min umiddelbart foresatte, og Andersen - dengang var

AF
ASGER BERG

S. 3: Broen til
Indre Slotsgård.

*Fra det lille
vindue i midten
kan vagten holde
øje med Ydre
Slotsgård.*

Foto: Asger Berg

*Indre Slotsgård
med vagtstuen
til venstre for
porten ud mod
Ydre Slotsgård.*

Foto: Asger Berg

man på efternavn med kollegerne - var en af de vægtere, jeg afløste.

Jobbet arvede jeg efter min bror Torsten, der sammen med Søndergaard satte mig ind i arbejdet. Kort sagt skulle man sørge for nattero og orden på slotsområdet, et ganske ansvarsfuldt hverv. Selve museet var nærmest plomberet med tyveri- og brandalarmer, men resten af det store område skulle kontrolleres natten igennem.

Udgangspunktet var vagtstuen, til højre lige inden for porten til Indre Slotsgård. Derfra foregik ronderingerne hele vejen rundt omtrent hver anden time - gen-

nem Staldgaden ud til Byporten ved Slotsgade, ud til Slotsherrens Kro, som i dag hedder Restaurant Leonora, ud til slottets parkeringsplads ved Annaborg, ud til Møntporten og nu og da en tur ud til Badstueslottet. På lige datoer gik man den ene vej rundt, på ulige datoer den anden vej.

Overalt hang der nøgler, som skulle drejes på det vægterur, som hørte til udstyret, og som dokumenterede, hvor vægteren havde været på et givet tidspunkt. Nogle af nøglerne hang på lofter og i kældre, som også skulle efterses. Efter mørkets frembrud var det rart at have en lommelygte med!

Ellers bestod munderingen alene af et hvidt armbind monteret med Frederiksborg Slotsforvaltnings messingskilt - en slags politiskilt - samt en politistav. En walkie-talkie var endnu ikke kommet i brug, så hvis man skulle i kontakt med andre, foregik det fra telefonen i vagtstuen.

Aftenens første rondering foregik i øvrigt på hovedslottet i Indre Slotsgård. Her skulle man op ad vindeltrappen i Kirketårnet, hen over lofterne i Kirkefløjen og Kongefløjen til Prinsessefløjens fjerneste hjørne. Og om sommeren havde man en ekstra opgave, for ca. kl. 17.50-17.55 skulle solen ringes ned fra kirketårnet. Det foregik manuelt, og det måtte ikke være senere, for så karambolerede kirkeklokkerne med det automatiske timeslag og efterfølgende klokkespil. Der sad to lange metalliner på tårnets yderside, og nede fra slotsgården skulle man først trække den ene kirkeklokke i et par minutter og dernæst bedeslagsklokkens tre gange tre slag.

Hvis der var et aftenarrangement i Slotskirken, skulle man bagefter sætte den automatiske tyverialarm i kirken. Man skulle op til galleriet ad vindeltrappen i det sydlige hjørne af Kirkefløjen, og dér skulle man aktivere forskellige installationer. Bagefter skulle alarmen slås til nede i vagtstuen. Hvis det blev gjort forkert, opdagede man det hurtigt - så bimlede og blinkede alarmen!

Om sommeren, hvis det havde været flagdag, skulle Dannebrog stryges straks efter kl. 18. For at få adgang til flagstangen over porten til Indre Slotsgård, skulle man op ad vindeltrappen og derfra gennem en dør ind på kobbertaget over Terrassebygningen. Et eventuelt regnvåd dannebrogflag skulle lægges sammen og lægges til tørre i vagtstuen.

Nattens ronderinger på området tog normalt 30-40 minutter, og derefter kunne man så sidde ca. halvanden time i vagtstuen - normalt i fred og ro. Her stod et skrivebord, men også en god lænestol og en radio. På væggen hang alle de automatiske alarmer, der skulle holdes øje med. Jeg havde altid læsestof med på arbejde, og der var god tid til at studere. Jeg lyver ikke, når jeg siger, at det meste af mit hovedfagsspeciale er skrevet på Frederiksborg Slot. En solid madpakke havde jeg selvfølgelig også med hjemmefra, for 14 timer er lang tid, og madpakken var noget at se frem til ud på de små timer.

Ved en bestemt lejlighed havde jeg dog undladt at tage mad med. Det var i 1976, da juleaften faldt på en fredag, min vagtdag. En kollega havde fortalt, at "fagforeningen altid sørgede for god forplejning juleaften". Da jeg mødte, stod der da også en julekurv. Alligevel skuffede indholdet lidt: en flaske rødvin, en flaske hvidvin, 20 Prince og en æske fyldte chokolader fra Anthon Berg.

*De to liner på
Klokketårnets
nordside.*

Foto: Asger Berg

Jeg var ikke-ryger, og vinen måtte jeg nok hellere tage med hjem efter vagten. Så min julemiddag var chokolade - og ikke andet.

Nytårsaften samme år fik jeg en trøstpræmie af min kollega, slotsbetjent Jens Erik Larsen, der boede i Fadeburslængen. I gården bag længen hang en af de nøgler, der skulle drejes, og rundt om den kæde, hvor nøglen hang, havde han fastgjort en hilsen og en øl til vægteren!

Efter alle vagter skulle man skrive i vagtprotokollen. Morgen efter morgen skrev jeg som de andre vægtere: "Rondering ifølge reglementet. Ingen bemærkninger" - og så en underskrift.

Mindre episoder skrev man selvfølgelig ikke om. På restaurant Ny Leidersdorff på hjørnet af Slangstrupsgade og Slotsgade var der et diskotek, og nattens gæster herfra kunne få lyst til at bevæge sig ind på slottets domæne, fx for at tage bad i Neptunspringvandet. Så måtte jeg gribe ind, for det var faktisk farligt at klatre rundt på springvandets skrån og algebesatte sider. Ved en bestemt lejlighed bankede et ungt par kraftigt på porten ind til Indre Slotsgård, og da jeg kom ud for at høre deres ærinde, fortalte de, at de ville ind i Slotskirken "for at giftes"! Det kunne jeg selvfølgelig ikke tillade. Men for spøgens skyld foretog jeg som lægmand en "nødvielse" ude på broen foran porten, idet

jeg brugte, hvad jeg kunne huske af ritualer.

Et andet problem kunne være, at campister slog sig ned for natten på slottets parkeringsplads eller andre steder på området, hvilket var forbudt. En aften måtte jeg tage mig af en engelsk indregistreret caravan. Jeg bankede på døren og påtalte det over for ejeren. Min engelske udtale fik ham til spontant at rose mit smukke sprog og spørge, hvor jeg dog havde erhvervet det. Selv om jeg blev smigret, holdt jeg fast i mit ærinde og bad ham køre sine vej. "Sorry, I can't", svarede han, "I'm too drunk!" Så måtte jeg gå med uforrettet sag.

Det kunne ske, at en af de små ruder i Slotskirkens høje vinduer var faldet ud. Engang havde en flagermus ad den vej forvildet sig ind i kirken. I nattens løb kunne den få sat alarmen i gang, så Peder Søndergaard måtte træde i funktion. Forsynet med en lang fiskestang med net gik han på jagt under kirkeloftet. Efter nogle forsøg lykkedes det at indfange kalorius, som derefter blev sat fri.

Vægterjobbet indebar et ansvar, selv om det heldigvis sjældent var nødvendigt at optræde med særlig stor myndighed eller rådsnarhed. Et par sjældne gange skete der dog noget særligt, så der var lidt mere at skrive om i protokollen.

Sommeren 1976 var rekordtør, og der var stor temperaturforskel imellem dag og nat. En nat klokken

3 skete der det, at en af alarmerne i vagtstuen pludselig lød. Jeg havde ellers fået at vide, at netop den alarm aldrig ville blive aktiveret,

for det ville betyde, at Kirketårnet brændte. Og det kunne det slet ikke, hed det sig, for det var bygget af cement. Jeg kiggede ud på tårnet

Fra bunden af Neptunspringvandet er maskinmester Peder Søndergaard i gang med at rense figurerne, mens en hjælper er begyndt ovenfra. Foto fra 12. april 1978. Alsønderup-Tjæreby Lokalarkiv

*Brandøvelse i
Indre Slotsgård
efter bbom-
betrussel 20.
september 1976.*

*Civilforsva-
ret har rullet
slangerne ud.*

*Foto: Alson-
derup-Tjæreby
Lokalarkiv*

og kunne hverken se ild eller røg. Men den stående ordre var, at hvis alarmen gik, skulle jeg straks gribe den direkte telefon til Hillerød Brandvæsen, der så ville videregende alarmen. Så jeg greb røret.

I løbet af en halv time stod der ca. 200 mand fra Nordsjællands og københavnsområdets brandstationer samt CF-kolonnen i Indre Slotsgård. Også slottets hjemmeværende personale mødte op, både slotsforvaltningens og Frederiksborgmuseets, nogle af dem med en frakke over i pyjamassen. Alle brandslanger blev lagt ud, og indsatslederen gik op i tårnet for at se på sagen. Da der bestemt ikke var nogen ildebrand, kørte man hjem igen efter en god times forløb.

Alle tog det som en rigtig god øvelse, og jeg fik at vide, at jeg havde handlet korrekt. Da slotsforvalteren selv havde været til stede, behøvede jeg ikke at skrive rapport. Dagen efter fandt man årsagen til den falske alarm. En lodning i alarmsystemet fra 1940'erne var bristet, antagelig på grund af temperaturudsvinget mellem dag og nat.

Slotsforvalterne var oftest højtstående officerer, der fik jobbet på Frederiksborg som en retrætepost i 60-årsalderen. I min tid var det generalmajor Aage Jansen og efter ham generalmajor Kaj H. Lindhardt. Senere fulgte oberstløjtnant Palle Boltén Jagd og cand.jur. Flemming Wiinblad, der efter flere hundrede år blev den sidste slotsforvalter

med bolig på Frederiksborg. Forvaltningsfunktionen blev efterhånden centraliseret og lagt under styrelsen i København.

Kun få uger efter slotsforvalter Lindhardts tiltræden kom jeg ud for en ekstraordinær oplevelse på min nattevagt. Da jeg gik i Ydre Slotsgård, hørte jeg lyden af knust glas. Lyden kom tydeligvis fra Slotsherrens Kro. Jeg tænkte på, om jeg skulle gå til vagtstuen og tilkalde politiet over telefonen eller selv undersøge sagen. Jeg valgte det sidste. I mørket gik jeg stille gennem den søndre port i Slotsherrens Hus ud imod haven bag kroen. Herfra kunne jeg konstatere, at der var nogen inde i kroen. Forsigtigt listede jeg mig om hjørnet til venstre ud til terrassen bag kroen. I skæret fra min lommelygte kunne jeg se, at der stod en vagtpost uden for det knuste vindue. "Du er anholdt!" råbte jeg på henvend 10 meters afstand, men indbrudstyven løb bare sin vej over træbroen ud til Amtmandshaven. I samme øjeblik kom hans medgerningsmand, der havde været inde i kroen, ud ad døren. "Du er også anholdt!" råbte jeg, men det negligerede han og løb samme vej som sin kollega.

Da jeg kun havde lygten og min politistav, indså jeg, at min bedste chance for at fange dem ville være, at løbe efter dem, fægte med lygten, råbe højt og håbe på, at en forbipasserende bilist på Frederiksværks-gade ville komme til undsætning.

Heldet var med mig, for den første bil, der kom forbi, var en politibil. De to betjente observerede straks situationen og sprang ud af bilen. Da tyvene så dem og tilmed den politihund, som den ene betjent holdt i snor, stoppede de straks. De stod nærmest ret, da hunden gøede ad dem, og de lod sig villigt anholde på fersk gerning.

Kort fortalt var det en god fangst, for tidligere på natten havde tyvene også besøgt Slotskroen og en anden restaurant i byen, hvis kasseapparaters kontantbeholdninger de havde gemt til senere afhentning. Nu blev jeg "dagens mand i skysovs" - eller rettere "nattens". Til brug for den nye slotsforvalter skrev jeg en længere rapport i protokollen, som han læste med begejstring, da han kom på arbejde om morgenen.

Mine bedste minder om slottet er de lyse sommermorgener, hvor jeg kunne sidde på kanten af Neptunspringvandet og nyde solopgangen og fuglenes sang. Det stille nattemørke, hvor alt åndede fred og ro overalt på slottet, tænker jeg også på med glæde. Mødte jeg da ingen slotsspøgelser? Nej, hverken ude på området eller indendørs på lofter og i kældre. Kun hilste jeg nu og da på et par ensomme nattevandrere, der i lygternes skær lagde turen igennem Staldgaden og slotsgården.

*Slotsforvalter
Kaj Hee Lindhardt (1913-
2001).*

HORSEVÆNGET - MIN BARNDOMS GADE

AF
PER
CHRISTOFFERSEN

Vi var mange, der kom til verden i efterkrigsårenes Hillerød. Byen havde haft en kraftig befolknings-tilvækst siden århundredeskiftet 1900, hvor der boede ca. 5.000 i Hillerød by, til 1950, hvor befolkningstallet var fordoblet. Jeg vidste allerede i 1. klasse, at der i hvert fald var mere end 10.000 indbyggere, for det skete fra tid til anden, at Arne Petersen, Ndr. Banevejens Skoles milde skoleinspektør, bankede på døren til vores klasseværelse, trådte ind med smil på læben og en pibe i hånden og bad om at tale med borger nr. 10.000, som

altså havde startet sin skolegang samtidig med mig i 1958.

Med så hastig vækst i befolkningen var der brug for udvidelser af boligmassen, og et af stederne, man valgte at lave nyt boligområde, var i Holmene, syd for Teglgårdssøen. Første spadestik blev taget, da byens første boligforening, Bygeselskabet Teglgårdslund, blev til i 1904 med 26 parceller. Her var der to købmænd, en på hvert sit gadehjørne ud mod Teglgårdssøen, og resten af bebyggelsen huse til familier, som - efter sigende - blev beboet af fortrinsvis yngre menne-

sker, og som, på de temmelig store grunde, kunne være helt eller delvist selvforsynende med grøntsager.

Teglgårdslund var bare starten. I løbet af de kommende år blev det meget lavtliggende, moseområde mellem Funkevej og Københavnsbanens baneterræn bebygget, og her, i hjertet af dette nybyggerområde, i ejendommen på Horsevænget 34, bosatte mine forældre sig umiddelbart efter krigens afslutning, og her levede jeg mine første år.

Området var i starten af 50'erne ikke fuldt udbygget. Der var ind imellem tomme parceller, både langs "vores vej", Horsevænget, og på de omkringliggende veje i kvarteret. For enden af Horsevænget, kvarterets gennemgående vej, lå skoven, som flittigt blev brugt som legeplads af områdets mange børn og af voksne, når der - specielt om søndagen - skulle gås en tur.

Hele skoven og den bagvedliggende Hestehave var et sandt slaraffenland, et fristed for alle.

Hvor Horsevænget startede, var der blevet bygget et lille butikstov med små nærbutikker og et grønt område i midten. Her var der en købmand, et bageri, en slagter, en kiosk, en grønthandel og en damefrisør. Det var her, kvarterets familier handlede de fleste dagligvarer, enten ved at hente dem selv eller lade butikkernes bydreng bringe de bestilte varer ud. Nogle varer kunne holde sig, men da familierne i 50'erne endnu ikke havde køle-

skab, måtte letfordærlige varer købes hver dag.

Butikstovet var hvert år centrum for den årlige tøndeslagning. Kvarterets børn mødte udklædte frem til pladsen foran forretningerne (som i dag er P-plads), hvor to tønder var hængt op: en til store børn og en til de små. Tønderne var fyldte med frugt fra grønthandleren og til at gøre tøndeslagningen rigtig festlig havde bageren span-dauer parat til de fremmødte børn.

VORES HUS

Enfamiliehuse var det dominerende byggeri i kvarteret, men der var også flere ejendomme med lejligheder til udlejning i området; Holmehus var et af dem, men mest markant var de fem kommunalt ejede gulstensejendomme Horsevænget 27-35. Selv boede vi i en såkaldt murer mestervilla med to lejemål. Vi boede på første sal

På modsatte side Holmetorvet med Holme Bageriet, Holme Kiosken, Holme Torvehalle, frisøse Ragnbild og Elite Købmanden. Foto: Christian Hansen, 1970'erne.

Storebror Ole på sin trehjulede cykel i Horsevænget 1951.

*Per og Ole ved
Mormor og
Morfars bil, en
Morris Ten.*

og familien Petersen i stueetagen, så det relativt lille hus var således beboet af i alt 7 mennesker, så pladsen var trang. Det var ikke noget, vi børn problematiserede, for sådan var det bare, og det var ikke, fordi man hos naboerne havde mere plads end os - eller også gik jeg bare ikke op i at sammenligne den slags. Vi havde ud over køkken, toilet og entré, tre værelser: en stue, en spisestue og et soveværelse som blev opvarmet af en muret kakkelovn (med marieglas), som stod i stuen og udsendte varme fra de koks, der blev fyret med. Herfra bredte varmen sig til de øvrige rum via en rist, som var placeret under loftet, en ind til soveværelset og ind til spisestuen. Køkkenet, som lå længst fra kakkellovnen, måtte klare sig med den varme, der kom fra gasblussene og -ovnen.

Toilettet blev kaldt badeværelset, men det var nok at tage munden for fuld med så fin en betegnelse, for selv om der var en

bruser, var der kun koldt vand i hanen. Om vinteren var der i badeværelset somme tider så koldt, at der var istapper på vandhanen ved håndvasken. Alligevel var det ved den håndvask, vi blev vasket om aftenen, inden vi skulle i seng. Det forgik dog ikke med isvand. Mine forældre sørgede for, at vi to drenge blev vasket med lunt vand, som kom fra en vase, som dagen igennem havde stået med vand på kakkellovnen. Der var vel ca. en liter lunt vand, som kom i håndvasken, og som blev suppleret med koldt vand, inden først min bror og derefter jeg blev vasket i det samme vand.

Den daglige vask begrænsede sig til hoved og hænder og om sommeren også knæene, som tit havde været i jord eller var blevet snavsede af at kravle i græs. Et rigtigt bad fik vi kun en gang imellem. Det forgik på badeanstalten på Hostrupsvej overfor rutebilstationen. Her var der hvidkitlet og - som jeg husker det - meget stramt tillukkede "bade-damer", som sørgede for kunderne.

Nye tider kom til os i midten af 50'erne, da min far en dag glædesstrålende kom hjem med en nyerhvervelse: En spand med studs og slange i bunden, som var forbundet med en håndbruser. En kedel kogende vand blev hældt i spanden, som så blev suppleret med koldt vand fra hanen, og så var der til et brusebad, og det ugentlige besøg på badeanstalten var ikke længere nødvendigt.

50'erne var tiden før velstandsstigningen i 60'erne og var stadig præget af den knaphed, der var en følge af krigen. Vi havde f.eks. ingen moderne hjælpemidler. Enkelte familier i området havde et isskab, datidens køleskab, som blev holdt koldt ved hjælp af en stor isblok, som blev bragt til hjemmet fra ismejeriet. En is-mand bragte isblokken til forbrugeren med et tykt læderbærestykke på skulderen. Den store kolde og glatte isblok holdt han med en særlig istang.

Vores vasketøj blev sendt på vaskeri, for der var ingen gruekedel hos os. Det var for min mor en fantastisk nyhed, da der blev åbnet en møntvask i Missionshotellets gård, for her kunne en del af vasketøjet ordnes, men det hvide, kogetøjet, det blev stadig sendt på vaskeri og kom hjem i brunt indpakningspapir fra rullestuen.

Tøj, der blev slidt, blev repareret igen og igen. "Det er ingen skam at have lappet tøj, men det skal ikke være hullet," var en fast vending, så hullede bukser blev lappet, vindjakken kunne forøges med en manchete, når den blev for stumpet, skoene blev sendt til skomageren for at blive forsålet, og strømperne blev stoppet, når en tå tittede frem. Nylonstrømper var dyre, så de måtte repareres, hvis en maske løb i strømpen. De blev så sendt til strømpedamen, som hun blev kaldt. Hos strømpedamen hang kundernes nylonstrømper rundt om

i hendes hjem, for det var hjemmearbejde, noget hun gjorde for at supplere mandens og dermed familiens indtægt.

Med jævne mellemrum ringede det på døren først på aftenen. Det var på det tidspunkt af døgnet næsten altid Julens Glæde, der ringede på.

- Godaften, det er Julens Glæde! blev der sagt.

Min mor hentede opsparingshæftet og indholdet fra sparebøssen, en keramikhøne, som blev fodret med småpengene fra pungen, indbetalte det opsparede og fik klaret det administrative i bogen, inden der igen blev sagt "God aften," og indsamleren gik videre til næste husstand.

Julens Glæde havde fungeret siden slutningen af 1800-tallet med det klare formål "at fremme sparsommeligheden blandt småkårsfolk" og fungerede til midt i 60'erne, hvor velstanden i og velfærdssamfundet havde udkonkurreret foreningen med det ellers så gode formål.

*Ole og Per i
Morfars legebil
på Horsevænget,
ca. 1953.*

Per og Ole sammen med deres far ved Karlssø, ca. 1954.

Bag de 5 gulstens kommunehuse var man i gang med at skulle bygge nye udlejningsejendomme, så området var fyldt med store bunker jord, bulldozere og vandhuller. Byggeaktiviteten var vældig interessant at følge med i. De store bulldozere med larvefødder var med deres udstråling af kraft og styrke dragende, så området blev en overgang, trods de farer der var på stedet, opsøgt af områdets børn. På netop dette område var jeg selv en dag tæt på en katastrofal hændelse. Jeg husker det ikke selv, men har fået at vide, at jeg en dag var faldet i et af vandhullerne. Jeg kunne ikke komme op og var formentlig druknet, hvis min bror, Ole, ikke havde handlet resolut og hevet mig op. Hændelsen må have været dramatisk, for den er siden blevet fortalt flere gange både af

min mor og Ole, som begge to tydeligt huskede den.

LEGEKAMMERATER

Vi kendte de fleste af de mennesker i området omkring os. De fleste var kun perifert kendt, men gennem legekammerater blev relationerne tættere, og så havde vi også familie, som boede kun få huse fra os. På hjørnet af Engsvinget og Horsevænget, boede fars morbror, maler Hans Larsen, og hans familie. Han og konen, Karla (som var dame-skrædder), havde 5 børn, søstre Lis, Ruth og Tove og de to drenge Kasper og Erling. Pigerne var ældre end Ole og mig, og dem havde vi fornøjelse af, når vi skulle passes. Kasper og Erling var på alder med os, så dem legede vi ind imellem med.

Ole legede mest med underboens dreng, Finn, men havde også en varm forbindelse til genboens dreng, Claus Havemann, som på trods af at være nogle år ældre, gerne tog Ole med, når han skulle i skoven eller over i Hestehaven. Claus fiskede bl.a. gedder i Karlssø og havde altid en stor dolk sidende i bæltet.

Selv havde jeg mest relation til naboens pige, Marianne, som jeg var jævnaldrende med, og som jeg legede fast med de fleste dage.

Skoven var magisk og dragende. Stien ind i skoven gik forbi Mariehøj, som alle kvarterets unger kælkede på om vinteren, og som grænsede op til en skydebane. Skovstien snoede sig forbi et sumpet område med gamle, smukke bøgetræer ud til sumpen. Stien lugtede af de koksslagger, som blev brugt til at fylde hullerne med, og et stykke fremme, efter et bøgekrat på venstre side af vejen, drejede stien forbi Karlssø og fortsatte til de røde låger ved Hestehaven, det store græsningsareal for køer, som der var offentlig adgang til. I dag er det golfbanen, der er på arealet, så i det store og hele ligner det sig selv - bortset fra kokasserne, som naturligvis ikke er der mere, og alt i alt er der nu mere "friseret". Der er heller ikke den samme stemning på stedet, for det var forbundet med spænding, om man skulle støde på en flok køer, ikke at de gjorde noget andet end at være nysgerrige, men

for en 4-5 årig var det ikke helt trygt at møde dem.

Ikke langt inde skoven, lige efter det sumpede område lå bøgekrattet, et areal med meget unge bøgetræer, og overfor bøgekrattet var der en gang om året, vistnok i pinsen - fest med et omrejsende tivoli, luftgynger og skydetelte. Det foregik om aftenen, hvor der åbenbart blev festet vildt, i hvert fald kom vi drenge der ikke, før festpladsen igen var blevet til skov, men så støvsugede vi, som var vi guldgravere, skovbunden for 25-ører, som folk den foregående aften havde tabt.

Stien op til Mariehøj, som blev brugt som kælkebakke af kvarterets mange børn, er der ikke længere, men i 50'erne var der offentlig adgang til området, og man kunne komme til skydebanen ved at gå ad stien op over Mariehøj. På hverdage legede vi ofte på skråningerne ved skydebanen, men på søndage, når det sorte flag var hejst, blev der skudt, og så var der naturligvis ingen adgang.

*Fastelavn 1956.
Per og Ole sammen med børn af forældrenes venner fra Karlebo.*

Vi tilbragte megen tid på vejen, som ofte var stedet, der blev leget, så herfra kunne vi også følge med i livet, som det formede sig i nabolaget. Især på sommersøndage, når vinduerne stod åbne, hørtes lyden af Gunnar Nu Hansens transmission af dagens fodboldkamp som blandede sig med duften fra familiernes køkkener, når søndagsmiddagen blev tilberedt.

Det var ikke farligt at lege på gaden, for biler kørte der ikke mange af, hverken på Horsevænget eller i kvarteret i det hele taget. Vi kørte på trehjulet cykel på asfalten eller i den legebil, vores morfar havde lavet til os (i hvert fald så længe de alt for spinkle hjul ikke var eksede af at ramme ind i kantstenen), og det var også her, jeg lærte at cykle på tohjulet cykel. Om vinteren var vejen også legeplads, når der lå sne. Den store plane overflade var god og sjov at lave glidebane på, og snedriverne, som mændene havde lavet langs kantstenen, når de ryddede fortovet for sne, var sjove at køre ind i med den trehjulede cykel. Fortovet kunne vi ikke bruge til noget, for efter snerydningen, blev asken fra kakkellovnen strøet på - datidens svar på salt.

Når grusbilen kom, var det imidlertid også slut med de sjove lege på vejen. To mænd stod på ladet af lastvognen og kastede grus ud på vejbanen med hver sin skovl og ødelagde således den glatte overflade, vi nød at lege på.

Børnene udtrykte ærgrelsen ved at kaste snebolde efter de to arbejdsmænd oppe på ladet. Jobbet som gruskaster har sikkert været både fysisk hårdt og forbundet med irritation, når man samtidig med at passe sit arbejde også skulle bruges som skydeskive.

Vi brugte også fortovet uden for vores hus, når vi legede med de små teknobiler. Fortovet var nemlig ikke flisebelagt, et plus for små entreprenante drenge, som kunne skrabe gruset, og på den måde skabte et vejnet til bilerne. Og der blev gravet små grøfter og bygget små broer over dem med ispinde.

Fortovet i den side af Horsevænget er den dag i dag stadig ikke flisebelagt, som om man bare aldrig har fuldført arbejdet.

Vejbanen blev også dér, jeg lærte at cykle på tohjulet cykel. Cyklen havde jeg lånt af en dreng, der boede i Holmehus. Den var blå og passede fint i størrelsen. For at være sikker på at kunne nå jorden med begge fødder, satte jeg mig på bagagebæreren og skubbede mig fremad med skiftevis højre og venstre fod. Frem og tilbage gik det på vejen ud for huset, hvor vi boede. Min far, der så mine forsøg fra vinduet i kvisten, åbnede snart vinduet og råbte: - Sæt fødderne op på pedalerne, knægt! Opfordringen var åbenbart det, der skulle til. I hvert fald hjalp det, og snart kunne jeg cykle, men som alle ved, er det vanskelige ikke at holde balancen

på de to hjul, det vanskelige for den utrænede cyklist er at standse. Under mine eksperimenter med at standse cyklen, forsøgte jeg at stoppe, ved at stikke min bare fod ind i forhjulet. Forsøget gav en dyb flænge i foden, da den nåede rundt til skærmens monteringsstang.

DRAMA VED MARIEHØJ

Kort tid efter hændelsen, hvor jeg havde forsøgt at stoppe cyklen med mit bare ben, var jeg med nogle lidt ældre drenge gået på Mariehøj og skydebanen. En af naboerne til

Mariehøj havde fået knust glassene i sine mistbænke, og på den baggrund var det blevet meddelt os, at man ikke længere måtte lege på det område - hvad vi så gjorde alligevel, for vaner er som bekendt ikke sådan at ændre på. Mens vi legede en leg, vi kaldte "hvem falder bedst død om" på skydebanens skrænt, kom en politibil ind på området, og i den tro, at vi ville blive anholdt, flygtede vi over hals og hoved væk fra området, hen mod Mariehøj, hvor en anden politibil stod klar. Så gik turen ud i skoven. Jeg haltede med en af drengene i hver af mine arme, og vi løb, så pulsen dunkede

Tøndeslagning på Holmetorvet. Der var to tøndes, en til store børn og en til de små. Tønderne var fyldt med frugt fra grønthandleren.

i halsen. Jeg havde en følelse af at have været med til en større forbrydelse, og skulle i hvert fald ikke fortælle om hændelsen hjemme.

Vi luskede efter et stykke tid hjemad, hvor alt var fredeligt og helt almindeligt. Ingen spurgte, hvor jeg havde været, men den store kontrast mellem at have været meget bange og til at alt i omgivelserne var almindeligt, satte hændelsen i et særligt skær i min erindring.

Der blev talt om bander. Kommuneungerne, drengene der boede i kommunehusene, de kommunale udlejningsejendomme, havde en bande. Sådan lød det i hvert fald, og det var meget farlige ting, der foregik, hvor banden huserede. Det hed sig, at man ville blive taget til fange og tortureret. Jeg gjorde mig mange forestillinger om de pinsler, jeg kunne komme ud for, hvis jeg skulle være så uheldig at komme i klørne på denne bande. Jeg kendte dem ikke, vidste ikke, hvem der var med, eller hvor mange de var, men alene det, at det var kommuneungerne, var nok til at nære forestillingerne. Sociale fordomme blev plantet og groede fint.

Ole, Finn og nogle flere af deres jævnaldrende kammerater, lavede også en bande, en Robin Hood-bande. Robin Hood var den store helt, ligesom David Crockett og Hopalong Cassidy var det. Cowboyhelte kendte vi fra tegneserier, Illustrerede Klassikere og nogle meget smalle hæfter, som var meget

populære. Robin Hood hørte jeg om fra de store drenge, men i fjernsynet (som TV hed dengang), og som var helt nyt og meget lidt udbredt i 1956-57, blev der hver lørdag eftermiddag sendt Robin Hood som TV-serie. Jeg var en gang heldig at blive inviteret indenfor hos folkene, der havde Borup Ismejeri på Funkevej, hvor det netop var Robin Hood, der blev sendt. Den gæve fredløse og hans lystige svende i Sherwood-skoven blev herefter den store helt i mit univers i mange år. Robin Hood var simpelt hen mit store idol i tiden inden kulturen kom i skred i første halvdel af 60'erne.

Mine forældre lod i 1958 et hus bygge i østbyen, som vi flyttede til i foråret '59. På det tidspunkt var det meste af Holmene udbygget. Hørsevænget var forlænget med et 90 graders sving og bebygget med nye udlejningsejendomme, og der var gang i endnu flere bag de oprindelige 5 gule. De tomme parceller var så godt som alle bebygget med nye, smarte enfamiliehuse, så Hillerød, som i mange år stadig voksede hastigt, måtte finde nye vækstområder til beboelse: østbyen ved Sandviggårds jorder var et af disse områder, og et andet var i den vestlige del, ved Ullerød, som også voksede hastigt i disse år.

INDKALDELSE TIL GENERALFORSAMLING

Hillerød Lokalhistoriske Forenings ordinære generalforsamling afholdes mandag den 5. marts 2018, kl. 19.00 i Kedelhuset, lokale 2.

§2

Folkemuseet ændres til Museum Nordsjælland, Hillerød.

§3

Enhver interesseret kan optages som medlem mod at betale et af generalforsamlingen fastsat kontingent. Optagelse sker ved henvendelse til kassereren. Hvert medlemskab giver ret til en stemme for den, hvis navn er anført i medlemslisten. Medlemmernes husstand har ret til at deltage i møder, udflugter og andre af foreningens arrangementer.

Forslag til ændring:

Enhver interesseret kan optages som medlem mod at betale et af generalforsamlingen fastsat kontingent. Optagelse sker ved henvendelse til kassereren. Hvert medlemskab giver ret til 1 stemme. Et husstandsmedlemskab giver også ret til 1 stemme.

Efter generalforsamlingen fortæller Asger Berg om forbryderen Ole Kollerøds tilknytning til Hillerød.

ÆNDRING AF KONTINGENTOPKRÆVNING

Ordinær- og pensionistmedlemskab overgår til enkeltmedlemskab. Den 1. feb. 2018 opkræves kontingent for enkelt- eller husstandsmedlemskab på 125 kr./200 kr.

Genudgivet
Omkring 100
2970 Høsholm

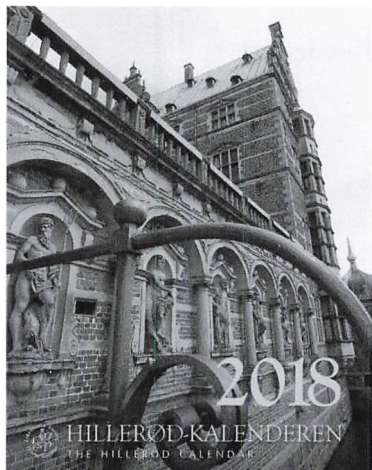

Asger Berg

Morderens datter

MORDERENS DATTER handler om forbryderen Ole Kollerøds datter. Født på Karlebo Overdrev (Kulsviervej), i pleje i Meløse og siden i København. Et hidtil ukendt stykke lokalhistorie om en lille piges triste skæbne, illustreret i farver. Bogen kan købes i Bog & Idé Slotsarkaderne og koster 129,95 kr.

HILLERØD-KALENDEREN 2018 viser fotografier fra årene 1950-1975, kombineret med nye billeder med samme motiver. Forsidebilledet er som tidligere taget af fotograf John Jessen Hansen. Kalenderen kan købes hos Bog & Idé og koster 110 kr.